

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
 Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
 Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr.116 din 12 mai 2023

Către: CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII
 MOLDOVA

AVIZ

la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (conex Legii amalgamării voluntare) (număr unic 255/CS/2023)

1. Considerații generale

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (conex Legii amalgamării voluntare) (număr unic 255/CS/2023), în continuare Proiect.

CALM a analizat prevederile Proiectului în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale (APL), stabilind următoarele.

2. Legislația aplicabilă

- ❖ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994;
- ❖ Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985, publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 14, pag.14;
- ❖ Legea privind descentralizarea administrativă, nr. 435-XVI din 28.12.2006;
- ❖ Legea privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28.12.2006;
- ❖ Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local;
- ❖ Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova;
- ❖ Legea nr. 741/1996 despre Regulamentul cu privire la modul de soluționare a chestiunilor organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

3. Constatări/obiectii

3.1. Art. III din Proiect („Art. III. Articolul 18 din Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 16/53, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: la alineatul (1), după cuvântul „alta” se completează cu textul „inclusiv ca urmare a amalgamării voluntare,”; se completează cu un alineat nou, (1¹), cu următorul conținut: „(1¹) Amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi are loc în conformitate cu condițiile, criteriile și procedura prevăzute de Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale și alte acte normative.”). **Considerăm necesară excluderea textului „și alte acte normative”.** În conformitate cu prevederile art. 72 alin. (3) lit. f) din Constituția Republicii Moldova (care prevede că

organizarea administrației locale și organizarea teritoriului se reglementează prin lege organică), condițiile, criteriile și procedura de amalgamare voluntară, pentru a nu intra în sfera de neconstituționalitate, trebuie să fie aprobate doar prin lege organică. Totodată, norma criticată intră în contradicție directă cu prevederile din Proiectul în cauză, care nu admite „și alte acte normative” care reglementează (a se vedea Art. IV alineatul trei din Proiect (articolul nou, 2¹), cu următorul cuprins: „Condițiile, criteriile și procedura de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale sunt stabilite de Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale”).

De asemenea, conform prevederilor Art. 18¹ din Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, „unitățile administrativ-teritoriale sunt supuse înregistrării în Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor,, iar Proiectul nu reglementează aspectele de modificare sau radiere a înscrierilor din Registrul. **În acest sens, este necesară completarea Art. III din Proiect cu o nouă normă (punct nou) care să prevadă că în proiectul legii de modificare a Legii Nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială, elaborat în corespundere cu prevederile Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, se va introduce necesitatea efectuării înscrierilor și modificărilor corespunzătoare în Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor.**

3.2. Art. IV din Proiect.

3.2.1. Punctul 2 („2. Punctul 2, după sintagma „locale respective” se completează cu textul „sau a Guvernului, în temeiul articolului 11, alineatul (7) din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă,”). Considerăm că Guvernul nu poate substitui autoritatea administrației publice locale deliberative sau să fie alternativă, deoarece ar reprezenta o subminare serioasă a autonomiei locale. Propunerea poate veni doar de la nivelul local, Guvernul îndeplinește, în acest caz, doar funcții procedurale conform calității sale constituționale de a avea dreptul la inițiativă legislativă. **Se propune de exclus punctul respectiv.**

3.2.2. Punctul 4 („4. Se completează cu punctul 13¹, cu următorul conținut: „În cazul amalgamării voluntare a unităților administrativ-teritoriale, unitatea administrativ-teritoriale amalgamată păstrează denumirea centrului administrativ desemnat.”). Considerăm că propunerea nu este relevantă pentru actul legislativ respectiv, dar se referă la prevederile Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (a se vedea prevederile privind denumirea comunei). **Se propune de exclus punctul respectiv.**

3.2.3. Punctul 5. („5. Punctul 17 se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins: „la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, se prezintă proiectul legii de modificare a Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială aprobat de Guvern, însoțit de dosarul fiecărui proces de amalgamare voluntară în parte, elaborat în corespundere cu prevederile Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale;”). Considerăm că norma nu asigură criteriile de previzibilitate și claritate în materie, cine anume este responsabil de „dosarul fiecărui proces de amalgamare

voluntară în parte” de la inițiere până la finalizare. **Se propune introducerea unor precizări de rigoare.**

3.4. Art. V din Proiect („Art. V. Articolul 11 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 29-31, art.91), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (7) cu următorul conținut: „În scopul consolidării capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, Guvernul încurajează amalgamarea voluntară a acestora prin oferirea stimulentei financiare și de altă natură, precum și prin organizarea acordării asistenței necesare, în conformitate cu prevederile legislației.”). Considerăm necesară completarea normei cu precizarea cel puțin a modului de cuantificare și durata „stimulentei financiare și de altă natură” (care poate fi legat de numărul de locuitori în noua unitate amalgamată ori și altceva).

3.5. Urmează a fi corelate (armonizate) prevederile Proiectului, ale proiectului Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale cu prevederile art. 9 din Codul funciar (Competența consiliilor raionale și municipale: elaborarea propunerilor privind hotarele unităților administrativ-teritoriale pentru a fi aprobate de Guvern) și ale art. 8 (Competența Guvernului: aprobarea hotarelor unităților administrativ-teritoriale în baza propunerilor consiliilor raionale sau municipale). În condițiile actuale, s-ar părea că se impune ca în actele emise de consilii în procedura de amalgamare, să se conțină și propunerile referitoare la „hotarele unităților administrativ-teritoriale”, iar Guvernul, odată cu aprobarea proiectului de lege elaborat în corespundere cu prevederile Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, să se probe concomitent și noile hotare ale unităților administrativ-teritoriale. Oricum, considerăm oportună introducerea unor norme de precizare (a acestei proceduri) în Proiectul în cauză.

Ținând cont de cele menționate, CALM consideră că Proiectul poate fi promovat doar după luarea în considerație a propunerilor menționate, concomitent și în concordanță cu proiectul de Lege de bază. De asemenea Proiectul, împreună cu proiectul Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, necesită a fi ulterior aprobate la Comisia paritară.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex:Rusu Viorel, expert CALM

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr.101 din 26 aprilie 2023

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

OPINIE

la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (conexe Legii amalgamării voluntare) (număr unic 255/CS/2023)

1. Considerații generale

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (conexe Legii amalgamării voluntare) (număr unic 255/CS/2023), în continuare Proiect.

CALM a analizat prevederile Proiectului în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale (APL), stabilind următoarele.

2. Legislația aplicabilă

- ❖ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994;
- ❖ Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985, publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 14, pag.14;
- ❖ Legea privind descentralizarea administrativă, nr. 435-XVI din 28.12.2006;
- ❖ Legea privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28.12.2006;
- ❖ Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local;
- ❖ Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova;
- ❖ Legea nr. 741/1996 despre Regulamentul cu privire la modul de soluționare a chestiunilor organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

3. Constatări/obiectii

3.1. Art. I pct. 1 din Proiect („1. La articolul 14, alineatul (2) se completează cu litera k²), cu următorul cuprins: „k²) decide în privința participării la procese de amalgamare voluntară și în privința **fuziunii** cu alte unități administrativ-teritoriale conform condițiilor, criteriilor și procedurii stabilite de legislație;”). În Proiect este utilizat impropriu termenul de „fuzionare” a UAT. Considerăm că ar trebui utilizată terminologia Legii nr. 764/2001 – „intrare” sau „ieșirea” localității din componența UAT. Ori fuziunea în sensul legislației civile prevede încetarea existenței subiectului de drept ce participă la proces, iar în cazul amalgamării

voluntare, localitatea își păstrează identitatea (denumirea). **Respectiv sintagma „fuziunii cu alte unități administrativ-teritoriale” ar putea fi substituită cu sintagma „intrării/ieșiri localității în/din componența unității administrativ-teritoriale”.** La fel **Legea nr. 7421/1996 utilizează termenii ”comasarea” sau „decomasarea” unităților administrativ teritoriale. Astfel se impune o terminologie unică adecvată procesului.**

3.2. Art. I pct. 3 din Proiect („3. Articolul 25: La alineatul (1) se completează cu o litera d), cu următorul conținut: „d) în cazul amalgamării voluntare a unității administrativ-teritoriale, din momentul constituirii consiliului local al unității administrativ-teritoriale amalgamate.” se completează cu un nou alineat, (3¹), cu următorul cuprins: „(3¹) La dizolvarea de drept a consiliului local în condițiile alin.(1) lit. d), în cel mult 15 zile de la **promulgarea** legii respective de modificare a Legii nr. 764/2001 cu privire la organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, Cancelaria de Stat notifică Comisia Electoral Centrală, care stabilește data alegerilor locale noi. **Considerăm necesară înlocuirea cuvântului „promulgarea” cu cuvântul „publicarea”.** Până la publicare actul normativ nu produce efecte juridice. Conform prevederilor art. 56 din Legea nr. 100/2017 (Intrarea în vigoare a actelor normative): „(1) Actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.”

3.3. Art. III din Proiect („Art. III. Articolul 18 din Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 16/53, , cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: la alineatul (1), după cuvântul „alta” se completează cu textul „inclusiv ca urmare a amalgamării voluntare,”; se completează cu un alineat nou, (11), cu următorul conținut: „(11) Amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi are loc în conformitate cu condițiile, criteriile și procedura prevăzute de Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale și alte acte normative.”). **Considerăm necesară excluderea textului „și alte acte normative”.** În conformitate cu prevederile art. 72 alin. (3) lit. f) din Constituția Republicii Moldova (care prevede că organizarea administrației locale și organizarea teritoriului se reglementează prin lege organică), condițiile, criteriile și procedura de amalgamare voluntară, pentru a nu intra în sfera de neconstituționalitate, trebuie să fie aprobate doar prin lege organică. Totodată, norma criticată intră în contradicție directă cu prevederile din Proiectul în cauză, care nu admite „și alte acte normative” care reglementează. (a se vedea Art. IV pct. 3 din Proiect (articolul nou, 2¹) , cu următorul cuprins: „Condițiile, criteriile și procedura de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale sunt stabilite de Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale”).

De asemenea, conform prevederilor Art. 18¹ din Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, „unitățile administrativ-teritoriale sunt supuse înregistrării în Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor,, iar Proiectul nu reglementează aspectele de modificare sau radiere a înscrierilor din Registrul. **În acest sens, este necesară completarea Art. III din Proiect cu o nouă normă (punct nou)**

care să prevadă că în proiectul legii de modificare a Legii Nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială, elaborat în corespundere cu prevederile Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, se va introduce necesitatea efectuării înscrierilor și modificărilor corespunzătoare în Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor.

3.4. Art. IV din Proiect.

3.4.1. Punctul 2 („2. Punctul 2, după sintagma „locale respective” se completează cu textul „sau a Guvernului, în temeiul articolului 11 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă,”). Considerăm că Guvernul nu poate substitui autoritatea administrației publice locale deliberative sau să fie alternativă, deoarece ar reprezenta o subminare serioasă a autonomiei locale. Propunerea poate veni doar de la nivelul local, Guvernul îndeplinește, în acest caz, doar funcții procedurale conform calității sale constituționale de a avea dreptul la inițiativă legislativă. **Se propune de exclus punctul respectiv.**

3.4.2. Punctul 4 („4. Se completează cu punctul 13¹, cu următorul conținut: „În cazul amalgamării voluntare a unităților administrativ-teritoriale, unitatea administrativ-teritoriale amalgamată păstrează denumirea centrului administrativ desemnat.”). Considerăm că propunerea nu este relevantă pentru actul legislativ respectiv, dar se referă la prevederile Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova (a se vedea prevederile privind denumirea comunei). **Se propune de exclus punctul respectiv.**

3.4.3. Punctul 5. („5. Punctul 17 se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins: „la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, se prezintă proiectul legii de modificare a Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială aprobat de Guvern, însoțit de dosarul fiecărui proces de amalgamare voluntară în parte, elaborat în corespundere cu prevederile Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale;”). Considerăm că norma nu asigură criteriile de previzibilitate și claritate în materie, cine anume este responsabil de „dosarul fiecărui proces de amalgamare voluntară în parte” de la inițiere până la finalizare. **Se propune introducerea unor precizări de rigoare.**

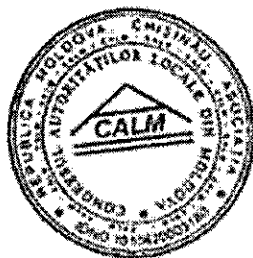
3.5. Art. V din Proiect („Art. V. Articolul 11 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 29-31, art.91), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (7) cu următorul conținut: „În scopul consolidării capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, Guvernul încurajează amalgamarea voluntară a acestora prin oferirea stimulentei financiare și de altă natură, precum și prin organizarea acordării asistenței necesare, în conformitate cu prevederile legislației.”). **Considerăm necesară completarea normei cu precizarea cel puțin a modului de cuantificare și durata „stimulentei financiare și de altă natură”** (care poate fi legat de numărul de locuitori în noua unitate amalgamată ori și altceva).

3.6. Urmează a fi corelate (armonizate) prevederile Proiectului, ale proiectului Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale cu prevederile art. 9 din Codul funciar (Competența consiliilor raionale și municipale: elaborarea propunerilor privind hotarele unităților administrativ-teritoriale pentru a fi aprobate de Guvern) și ale art. 8 (Competența Guvernului: aprobarea hotarelor unităților administrativ-teritoriale în baza propunerilor consiliilor raionale sau municipale). În condițiile actuale, s-ar părea că se impune ca în actele emise de consilii în procedura de amalgamare, să se conțină și propunerile referitoare la „hotarele unităților administrativ-teritoriale”, iar Guvernul, odată cu aprobarea proiectului de lege elaborat în corespundere cu prevederile Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, să se aprobe concomitent și noile hotare ale unităților administrativ-teritoriale. **Oricum, considerăm oportună introducerea unor norme de precizare (a acestei proceduri) în Proiectul în cauză.**

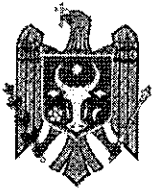
Ținând cont de cele menționate, CALM consideră că Proiectul poate fi promovat doar după luarea în considerație a propunerilor menționate, concomitent și în concordanță cu proiectul de Lege de bază. De asemenea Proiectul, împreună cu proiectul Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, necesită a fi ulterior aprobate la Comisia paritară.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex: Viorel Rusu, expert CALM
Tel: (022) 22-35-09

COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Adresa: str. Vasile Alecsandri, nr. 119, Chișinău, Republica Moldova, MD-2012

Telefon: +373 22 251-451, fax: +373 22 234-047

Website: www.cec.md, e-mail: info@cec.md

Nr. CEC-81 2025 din 02 mai 2023

la nr. 29-06-4471 din 26 aprilie

Domnului Artur MIJA,
Secretar general al Guvernului Republicii Moldova

Stimate Doamne Secretar general al Guvernului,

Cu referire la solicitarea de avizare repetată a proiectului de hotărâre a Guvernului „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (conexe Legii amalgamării voluntare), (număr unic 255/CS/2023)”, vă comunicăm următoarele.

Studiind tabelul cu sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de hotărâre a Guvernului și materialele aferente acestuia, apreciem faptul că în mare parte observațiile Comisiei au fost luate în considerare.

Totodată, privitor la recomandările neacceptate în versiunea finală, Comisia își menține punctul de vedere formulat în avizul aprobat prin Hotărârea Comisei Electorale Centrale nr. 1044 din 14 aprilie 2023.

În același timp, notăm că în procesul de avizare proiectul de lege a fost completat cu o nouă propunere conform căreia în art. 178 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022 se introduce enunțul: „Restricțiile prevăzute la prezentul alineat nu sunt aplicabile în cazul prevăzut la alineatul (1), litera d)”. În acest sens, reținem că amendamentul propus vine să excepteze restricția de organizare a alegerilor locale noi în ultimul an de mandat pentru funcția de primar și în ultima jumătate de an a mandatului consiliului local, dacă alegerile au intervenit în urma reorganizării administrativ-teritoriale și în unitățile administrativ-teritoriale nou-formate este necesară alegerea autorităților administrației publice locale (consiliilor, primarilor).

Având în vedere cele menționate, considerăm ca fiind inoportună includerea acestei excepții de la restricția stabilită și propunem excluderea acesteia din proiectul de lege. În argumentarea considerentului, subliniem că art. 12 din proiectul Legii cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale prevede că în UAT amalgamate se organizează alegeri noi, a căror dată se stabilește de Comisia Electorală Centrală în conformitate cu prevederile articolului 178 din Codul electoral nr. 325/2022, iar consiliul local și primarul din cadrul UAT desemnată în calitate de centru administrativ își continuă activitatea până la confirmarea rezultatelor alegerilor locale noi în UAT amalgamată. Respectiv, norma art. 12 din proiectul de lege asigură continuitatea și buna funcționare a autorităților publice locale până la organizarea alegerilor locale generale. Prin urmare, rezonabilitatea organizării unor alegeri locale noi cu mai puțin de un an și, respectiv, jumătate de an înainte de organizarea alegerilor locale generale nu este justificată.

Totodată, menționăm că restricțiile incluse la art. 178 din Codul electoral privind organizarea alegerilor locale noi au menirea să creeze un cadru ce permite gestionarea corectă și eficientă a resurselor administrative, inclusiv a celor de ordin financiar, precum și să asigure stabilitatea mandatelor aleșilor locali, evitându-se situațiile de limitare a duratei acestora la mai puțin de un an.

**Vicepreședintele
Comisiei Electorale Centrale**

Pavel POSTICA